Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 59. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 2-го МАРТА, 1921. VOL. XXIX. No. 50. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, MARCH 2, 1921. THREE CENTS

Почалася дебата над збільшеннєм видатків на фльоту.

СЕНАТОРИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ УХВАЛЕННЮ ЗБІЛЬШЕНИХ ВИДАТКІВ У СІЙ СЕСІЇ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Нині прийшов під обради повного сенату попертий комітетом для справ фльоти законопроєкт про побільшенне видатків на фльоту до 496 міліонів долярів або о 100 міліонів більше як ухвалила палата послів.

Одні сенатори докладають усіх сил, щоби переперти ухваленне сего закона ще у сій сесії, тим більше, що вони знають від приятелів президента Вилсона, що Вилсон його зараз підпише. Однак показується, що буде тяжко його ухвалити і предложити президентови Вилсонови до підпису, бо кількох сенаторів почало зовсім несподівано остру опозицію проти сього.

Перший почав говорити сенатор Бора, котрий звернув увагу сенату на те, що не можна сего закона ухвалювати без докладнійшої дискусії.

Зараз потім сенатор Стерлінг вніс внесеннє, щоби сенат застановився над внесеним ним законопроєктом, щоби відкликати всі закони, що були ухвалені на случає війни.

СЕНАТ УХЗАЛЮЄ ЗАКОН ПРО ОХОРОННЕ МИТО.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Невеликою більшостю сенат ухвалив закон про мито на заграничні товари, в такій формі, як се предложила конференція представителів обох палат конґресу. З уваги на те, що президент Вилсон заветує сей законопроєкт, а в сенаті є за ним лише невелика більшість, тому сподіваються, що законопроєкт не стане законом.

ЦІКАВА ДЕБАТА В СЕНАТІ НАД СПРАВОЮ ПОЗИЧОК ЧУЖИМ ДЕРЖАВАМ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Перед судовим комітетом сенату відбувається переслуханнє в справі внесення сенатора Ріда, котрий вніс, щоби Злучені Держави перестали давати дальше позички чужим державам. На переслуханню зявився знов Ніколяс Келі, заступник секретаря (міністра) скарбу Гавстон, секретар скарбу, вислав до комітету лист, в котрім каже, що він не може дозволити комітетови переглядати урядові акти, відносячіся до заграничних позичок, доки секретар стейту (премієр міністрів) не дасть на се дозволу. Се дуже обурило сенаторів і сенатор Рід в острій промові виступав проти секретаря скарбу. Комітет має зібратися на ново завтра, щоби радити над тим, в який спосіб примусити секретаря скарбу предложити акти, яких зажадав комітет сенату.

В данім случаю ходило о позичку Чехословаччині.

ВАЖНЕ ДЛЯ ФАРМЕРІВ РІШЕННЄ НАЙВИСШОГО СУДУ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАЗ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Найвисший суд рішив, що ухвалений конґресом закон про поміч американським фармерам через удільованнє їм легких фармерських позичок при помочи так званих „федеральних земельних банків", не противиться американській конституції і через те являється обовязуючим законом.

Справа прийшла перед суд через те, що один банкир з Канзас Сити пізвав свій банк, щоби суд заборонив банкови вкладати свої гроші у „федеральнім земельнім банку". Земельного банку боронив Гюз.

БОРОТЬБА ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 28. лютого. — 750 нових іміґрантів находиться тепер під державним розслідом на острові Гофмен. На них найдені переносячі тифусові бакцилі насікомі і тому їх підозрівають, що вони можуть мати тиф.

Кварантанова стація в нюйорськім порті перейшла зпід заряду нюйорського стейту під заряд федеральних властий.

Комішенери здоровля в портах Ню Йорк, Філаделфія, Бостон і Болтімор відбули конференцію, на котрій уложили просьбу до конґресу о визначенне суми для боротьби проти пошести тифу.

СПЛЯЧА ХОРОБА.

НЮ ЙОРК, 28. лютого. — Вчера донесено до міського уряду здоровля про пять нових занедужань від сплячої хороби та дві смерти від сеї хороби. Лікарі кажуть, що небезпека від сеї недуги зменчається.

ФАБРИКАНТИ ХОЧУТЬ, АБИ СУД ЗАБОРОНИВ ЮНІЯМ СТАВИТИ ПИКЕТИ.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — Три кравецькі фірми пізвали президента та урядників кравецької юнії „Амалґамейтид Кловдінґ Воркерс оф Америка" за ставленнє пикет перед їх фабриками і жадають, щоби суд видав заборону ставити пикети та сповняти другу юнійну роботу перед їх шапами. Одна кравецька фірма пізвала юнію о відшкодованнє в сумі чверть міліона долярів за втрату бизнесу, понесену буцімто через юнію. Се фірма Скольни і Ко., котра каже, що вона робила річного бизнесу на 3 міліони долярів і наймала коло 400 робітників; коли боси постановили провадити свій бизнес як „отверту шапу", юнія викликала страйк, пикетувала їх шапу, відстрашувала робітників від шапи і взагалі не давала провадити їм бизнесу.

ДОБУЛИ УЖЕ 37 УБИТИХ ЗПІД РОЗБИТОГО ПОЇЗДУ.

ШІКАҐО, 28. лютого. — Урядове перечисленне осіб, убитих підчас зелізничої катастрофи коло Портер, в стейті Індіяна, виказало, що зпід розбитого поїзду добуто 37 осіб. Передтим обчислено число убитих на 40, але се показалося неправдивим, бо кілька осіб було розірваних на кусні так, що їх тіла почислено за дві убиті особи.

ІМІҐРАНТИ З ФАЛШИВИМИ ПАШПОРТАМИ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Департамент стейту подав до відома, що в порті Ню Йорк піймано 26 іміґрантів, котрі хотіли дістатися до Злучених Держав на фалшиві пашпорти. Двайцять з них приїхало з Італії, 4 з Польщі, а 2 з Греції. Департамент стейту подає до відома, що по всіх закутинах Европи іде дійсний промисл фалшовання пашпортів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СУД НЕ МОЖЕ ПОКАРАТИ НАЖИВНИКІВ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Найвисший суд Злучених Держав видав ореченнє, що так званий закон Левера, котрий мав на ціли карати наживників, які свідомо рахують несправедливі або за високі ціни за які небудь до життя конечно потрібні товари, противиться конституції Злучених Держав і тому не обовязує. Своє рішенне найвисший суд опер на тім, що згаданий закон не забороняє жадного виразно описаного вчинку, а лише містить загальну постанову.

Се рішенне найвисшого суду буде мати велике значіннє; в ріжних місцевостях жде сотки людий та компаній під закидом побирання безпраних зисків при продажи та перевозі средств поживи, вугля, одежі і т. п. необхідних річий. Тепер ті всі обжаловані будуть увільнені від обжаловання.

ПІЙМАЛИ МАЛОЛІТНОГО ЗЛОДІЯ, ЩО ВКРАВ ТРИ ЧВЕРТИ МІЛІОНА.

ШІКАҐО, 28. лютого. — Сімнайцятьлітного клерка банкового, що кілька днів тому вкрав був 772 тисячі долярів в дорогоцінних паперах зі свого банку, спіймала поліція і відставила до вязниці. Молодий злочинець утік до поблизького міста, а потім хотів знов вертати до Шікаґо. Боявся однак сідати на зелізницю, щоби його не пізнали, і тому попросив одного шофера, щоби його підвіз на автомобілі. Шоферови стало підозріло, чому він не їде зелізницею, а не діставши вдоволяючої відповіди на питаннє, відразу став підозрівати хлопця, що се він украв гроші в банку. Коли хлопчина зайшов заграти собі білярда, шофер повідомив поліцію. Поліційний урядник зараз пішов до білярдової галі, оглянув хлопця і побачив, що його вигляд годиться з описом злодія. Як отворив його скіряну торбу і найшов в ній велику скількість дорогоцінних паперів, заарештував його і відставив до тюрми. Хлопчина не противився. З украденої суми найдено при нім все, кромі 300 долярів. Його захованнє в банку та при арештованню було таке, що суд рішив розслідити його умовий стан, щоби переконатися, чи він нормальна людина.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

В інтересі членів У .Н. Союза просимо, щоби кождий член, коли він відноситься з якоюнебудь справою до адміністрації „Свободи", подавав конечно число того відділу У. Н. С., до якого він належить.

Адміністрація „Свободи".

ПИШІТЬ ПО НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК НА АДРЕСУ:

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Відень, 5. лютого.

„УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК".

У Львові почав виходити новий український щоденний часопис „Український Вістник". Є він органом української народньої трудової (давнійше: національно-демократичної) партії, якій польське правительство, занявши Львів, закрило доси три щоденні часописи („Діло", „Громадську Думку" і „Українську Думку") й одну тижневу („Свободу").

Коли польська окупаційна політика — політика нищення всього українського життя — не зміниться, то й „Український Вістник" не може сподіватися довго життя.

Д-ра Михайло Лозинський.

ПОЛЬСЬКА ҐАЗЕТА ПРО „УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК".

Львів, 3. лютого.

Краківська польська ґазета „Ґлос Народу" дуже занепокоєна появою „Українського Вістника" у Львові, під якого адресою пише: „Має він хамелеонову історію за собою. Не кождому відомо, що прадідом тої ґазети було полякожерне „Діло", так нам добре відоме з передвоєнних часів. Важко доходити усіх видів і заголовків, в які одягався той денник. Вистане згадати для орієнтації два останні а саме „Громадська Думка" і „Українська Думка". Обі завішено недавно за вороже становище супроти польської держави. Одначе гадині відростає голова по голові і отсе в лакцусі безупинних переображень стає перед нами старе „Діло".

НОВІ АРЕШТОВАННЯ В КОМАРНЯННЩИНІ.

В ночи з 21. на 22. січня с. р. арештовано в поїзді до Самбора Осипа Утриска, канд адвок., Мих. Ліщинського, студ. філ. і Мик. Здерка, абітурієнта ґімназ., всіх трох з Комарна. Арештованих відставлено до міських арештів в Самборі. На другий день по провіренню справи в місцевій поліції і в команді польської жандармерії, де виказалась безпідставність арештовання, згаданих випущено на волю. Причиною арештовання, як догадуються, є мабуть наказ стягнути всіх Петлюрівців, розсіяних по Галичині. Кілька днів пізнійше в ночі з 27. на 28. січня жандармерія зробила знову формально облаву в Комарні й околиці переважно на наших інтелігентів, чого висл ідом були знову свіжі арештовання. І так арештовано вдруге: Мих. Ліщинського, ст. філ., Олексу Качмарського, абітурієнта ґімназ. і М. Кардаша, всіх трох з Комарна і А. Колодрубця з Кліцка. Їх відставлено дня 29. січня до Бриґідок, відки мають їх вивезти в табор у Пикуличах, коло Перемишля, де хто зна доки вичікувати-муть розслідження справи.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА УКРАЇНІ?

Зі слів прибувшого до Тарнова (на Мазурщині) гарного шахтера з Катеринославщини, фабрична і горна промисловість на Катеринославщині зовсім стала. Робітники через дуже малу оплату праці перестали зовсім працювати і майже всі занялися спекуляцією. Денна оплата праці робітникам виносить всього 324 карбованці на советські гроші, які 150 до 180 разів на біржі стоять низше „царських" рублів і 16 разів низше українських карбованців. Фунт хліба в Катеринославі коштує 180 карбованців на советські рублі. Пуд палива (лісового) — 3.000 рублів. Угля нема зовсім, хоча углевий район під боком.

В Кременчуці, Черкасах і Умані сконцентровано велику силу війска, переважно кінноту (Буденний і инші). Війско не ховається з висловами, що на весні розпічне офензиву проти Польщі. В Румунії, через яку прибув робітник, готуються до обяви війни советським урядом Росії і України весною.

СЕЛЯНИ ШУКАЮТЬ ЗА ПЕТЛЮРОЮ.

Прибули до Тарнова (на Мазурщині) післанці від селянства з Великої України провірити на місці, чи правдиві чутки, що ряться большевиками, про те, що нібито вже немає ні українського отамана, ні уряду, ні козаків, котрих, як кажуть, вивезено до Франції.

Післанці завитають до козаків по таборах і поінформують їх про життє на Україні.

Як кажуть прибувші селяни, народ на Україні кипить і жде тепла, щоби розпочати боротьбу проти наїзників.

УКРАЇНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Українське Пресове Бюро доносить з Букарешту, столиці Румунії: Один Українець соціял-демократ, який дня 1. грудня минулого року пробував на Україні, а якому вкінці вдалося втечи до Букарешту, оповідає між іншим таке: Опір українських робітників проти комуністів, змагається в усіх промислових центрах України. Проти комунізму виступають головно робітники зелізниць і трамваїв. Орґанізуються робітничі орґанізації для поборювання комунізму і підпирання народніх повстань. В Катеринославі збунтувався робітничий полк, висланий проти повстанців. Частину полку розстріляно, решту перевезено в концентраційні табори. Маси обняло глибоке недовіре в можливість реалізації кличів комуністичної революції. Загально ширюється голод, недостача апровізації, санітарних засобів, проституція і полові ендуги.

Зі специяльною завзятостю переслідують большевики українських вчителів, яких вважають виновниками бунтів і огірчення. На всіх зелізничих двірцях установлено „чрезвичайки" для протиділання робітничим повстанням. Урядово оголошувані листи розстріляних обіймають щораз то більше назвиск робітників, поруч яких находимо назвиска учителів і селян, тоді як колишні царські старшини остають на услугах комунізму.

СПРАВА НІМЕЦЬКОГО ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.

ПАРИЖ, 28. лютого. — Франція робить великі воєнні приготовання над рікою Реном на німецькій території, окупованій французькими війсками.

Везуть туди війска, амуніцію, літаки і т. д. Везуть теж чорних африканських жовнірів.

Сподіваються, що завтра (у второк маршал Фош вернеться з Лондону до Парижа, де буде мати нараду з ґенералом Вейґандом про військові заходи на випадок, як би Німеччина відмовилась приняти аліянтські услівя воєнного відшкодовання. Рішення в сій справі не вижидають скорше як на суботу.

Протест до Ліґи Народів.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 25. лютого. — Головна управа „Провидіння післала до Ради Ліґи Народів в Парижі протест проти польських варварств у Східній Галичині.

Вчера на засіданню Екзекутиви „Провидіння" ухвалено і вислано слідуючий протест каблеграмою до Ради Ліґи Народів в Парижі:

M. LEON BOURGEOIS — Philadelphia, Pa., February 24, 1921.
President Council League of Nations
Paris, France.

In the name of principles of humanity we appeal to you to use all your power to stop the Polish cruelties, the most barbarous and ferocious in the history of all centuries, committed on Ukrainian population in Eastern Galicia; to have the Polish troops and the Polish civil government withdrawn from all indisputably Ukrainian territories: East Galicia, Kholm, Podlakhia, Polysye, and Volhynia; and to recognize the Ukrainian Democratic Republic as a free, independent and sovereign state.

PROVIDENCE UKRAINIAN BENEFICIAL ASSOCIATION.
REV. M. KUZIV, President;
E. YAKUBOWYCH and M. KUZMAK, Secretary;
J. BOROSEVICH, Treasurer.

По українськи ся каблеграма звучить:

Добр. ЛЕВ БУРЖУА,
Голова Ради Ліґи Народів,
Париж, Франція.

В імя принципів гуманности апелюємо до Вас, щоб Ви ужили всеї своєї сили в ціли застановлення польських злочинів, найбільше варварських і хижацьких в історії століть, пoповнюваних над українським населеннєм Східної Галичини; щоби заряджено опорожненнє польськими війсками і цивільними властями всіх неоспоримих українських територій: Східної Галичини, Холмщини, Підляша, Полісся і Волині; і щоби признано Українську Демократичну Республіку яко вільну, независиму і самостійну державу.

„ПРОВИДІНЄ", УКР. ЗАПОМОГОВЕ ТОВАРИСТВО.
о. М. Кузів, предсідатель;
Е. Якубович і **М. Кузьмак**, секретарі; **І. Боросевич**, касієр.

Телеґраму тогосамого змісту вислано до британійського приміера Ллойда Джорджа, до Лондону.

Бунти робітників проти большевицького правління в Росії

В ПЕТРОҐРАДІ СКИНЕНО СОВЕТСЬКІ ВЛАСТИ.

Робітники вибивають большевицьких комісарів.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАТОПЛЮЮТЬ НЕВДОВОЛЕННЄ ГОЛОДНИХ В ПОТОКАХ РОБІТНИЧОЇ КРОВИ.

РИҐА, столиця Латвії, 28. лютого. — З Москви наспіли сюди нині телеґрами, які сповіщають, що там появились вістки, що **в Петроґраді скинено советські власти.**

Відбуваються там бурливі віча ще від дня 23. лютого с. р.

На вічах робітники домагаються побільшення приділів хліба, скликання установчих зборів та ще й інших річий.

На вічу у фабриці Ля Ферм **намагався говорити советський комісар Зорін** (большевицький редактор з Ню Йорку), **але робітники його побили і викинули.**

Доносять теж, що **робітники в Путіловських заводах** (фабрика оружя) **вимордували цілий комуністичний комітет заводу.**

Десятий резервовий полк червоної армії збунтувався. Пізнійше його відіслано на Кавказ.

На Васілівському острові, який є осередком бунту, була остра розправа. **Большевицька влада вислала туди артилерію і машинові карабіни. Остров був в облозі кілька днів.**

Справа Східної Галичини.

ЛЬВІВ, 2. лютого. — З Женеви, у Швайцарії, доносять до галицьких польських часописий, що українські чинники заграницею, при допомозі одної із союзних держав, задумують видвигнути справу Східної Галичини на дневний порядок Ради Ліґи Народів дня 24. лютого. с. р.

„Слово Польске" доносить з Парижа дня 31. січня: „Делеґат Західної України, др. Левицький, прибув до Парижа і вніс протест проти терору польських властий у Східній Галичині та проти довгореченцевого видержавнення нафтових теренів чужим капіталістам".

З ПОЛЬЩІ.

Чому польсько-большевицькі переговори станули на мертвій точці?

Риський кореспондент „Курієра Поранного", обговорюючи причини звільненого темпа мирових переговорів зазначує, що мирові прелімінарі заключено без участи знатоків, а мировий договір складається при їх участи. В наслідок того, при дефінітивному договорі доводиться поправляти усі „помилки і недотягнення" делеґатів. Йоффе придержується точно букви прелімінарів, яких представники Польщі не хочуть тепер вважати обовязуючими.

Характеристичні подробиці польської конституції.

На засіданню польського сойму дня 4. с. м. вирішено голосуванням, що президентом польської републики може бути тільки Поляк і католик, що президент не має підчас війни проводити воєнними операціями та що дітям в віці понизше 15 літ не можна працювати на життя.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ЗДЕКЛЯСОВАНА БУРЖУАЗІЯ НА УКРАЇНІ ТА ЇЇ МОРАЛЬНИЙ ВПЛИВ НА ПРАВЛІННЄ УКРАЇНИ.

В соціялістичній літературі єсть слово, котре наші большевики, котрі не можуть відріжнити соціялізму від ревматизму, уживають правильно в невідповідним місці. Се слово „здеклясований". Се слово уживають вони як лайку, як щось обидливого, як щось так злого, що навіть не дасться описати звичайною мовою.

На ділі слово „здеклясований" означає просто людину або групу, котра колись належала до якоїсь кляси, а потім перестала до неї належати. Такою здеклясованою являється приміром російська шляхта та бюрократія від часу большевицької революції в 1917 році. До того часу вони належали до найвисшої кляси в Росії, від тої шляхти та старої бюрократії не стало. І ми говоримо про них, що шляхтичі та бюрократи перестали бути членами своєї кляси, що вони здеклясувалися.

Се не значить, що люди, котрі колись були членами російської шляхти та бюрократії, перестали існувати. Се значить лише, що вони перестали існувати як осібна кляса, себто як осібна ґрупа людий з осібними інтересами та стремліннями. Се зґрупованнє, обєднаннє пропало, хоч люди остались на далі, не пропали. Так російська царська бюрократія здеклясувалася через упадок царату, а російське дворянство упало через відобраннє йому власности землі, на котру воно опиралося.

Та люди не пропали. Правда, богато шляхти вигинуло підчас революції. Але й богато здеклясованої шляхти та бюрократії перейшло на службу нового уряду, того самого уряду, котрий викликав упадок їх кляси. Се відноситься приміром до московської та жидівської бюрократії на Україні. Хоч їх кляса знищена зовсім, та поодинокі члени здеклясованої буржуазії та бюрократії полишилися, ба навіть правлять дальше народом України, лише під новим іменем. Вони поставали членами Комуністичної Партії України і стали правити краєм в імени пролетаріяту та селянства.

Який вплив може мати правліннє сеї здеклясованої буржуазії на партію, котра править Україною? Який вплив має те, що Комуністична Партія (большевики) України в своїй більшости являється бувшою московською бюрократією царського режіму та бувшою жидівською буржуазією? Який вплив на саме правліннє партії має те, що серед неї переважають колишні адвокати з царських часів, котрі в робітничім та селянськім руху на Україні участи не брали? Та газетярі буржуазних газет, видаваних на Україні, котрі заступали лише інтереси капіталістів та шляхти проти інтересів українського робітничого народу українських міст та сіл? Та бувші купці, котрі за царату тільки й робили, що визискували українських робітників та селян?

Вплив сего складу партії на правлячу партію України мусить бути такий самий, який бувби, якби ходило не о „большевиків України", а о яку инчу партію. Вплив мусить бути страшний. „Нова Доба" так пише про моральний вплив принимання здеклясованої буржуазії та бюрократії в правлячу большевицьку партію України:

„Злодійство, хабарництво, надужиття владою, контрреволюційність у службовій праці, глум з соціялізму й комунізму в щоденному життю сих „партійних" членів Комуністичної Партії (большевиків) України, — все се мусить бути результатом (вислідом) партійної, національної й державної політики Російської Комуністичної Партії на Україні. Не тільки самі по собі сі члени є такі деморалізовані, як деморалізує їх уся система. Чесніщі, ідейніщі, чуліщі члени Російської Комуністичної Партії бачать се і здіймають ґвалт проти сих явищ. Керуючий центр Російської Комуністичної Партії мусить прилюдно сам признати загрозливість сих явищ. Оповіщається навіть боротьба з бюрократизмом і деморалізацією в партії. Але... як і більшість усяких хороших слів, і сі слова лишаються тільки в заявах та резолюціях".

Читаючи сі слова „Нової Доби", мається враженнє, що для української революції, для визволення українського робітництва та селянства не сталося нічого гіршого, як те, що правліннє на Україні захопили при помочи російських багнетів здеклясована московська бюрократія та жидівська буржуазія.

КРУТАРСТВО.

(Надіслана стаття).

З публіцистичного обовязку, щоби інформувати наш американсько-український загал про те, що діеся серед Українців в Европі, помістила „Свобода" в 47. числі з 26. лютого с. р. справозданнє з нарад т. зв. „закордонної групи укр. соціяльно-демократичної робітничої партії", що відбулися в днях 31. січня до 8. лютого с. р. у Відни. В сім справозданню подано резолюції, приняті сею „групою", котрих то резолюцій не можемо поминути мовчанкою.

Заки перейдемо до них, треба сказати чит. „Свободи", що то є та „закордонна група укр. соц. дем.-роб. партії"? Се є перебуваючі у Відни, Празі, Берліні та Будапешті члени тої самої „укр. соціял-демократії", з котрої вийшли Петлюра, Мартос, Андрій Лівицький, та котра загирила з розмислом галицьку армію, аби потім зробити союз з Ляхами, відступити їм Галичину та закликати Ляхів на Вкраїну, даючи їм там величезні концесії, рівні запроданню України польській шляхті. З сеї також „партії" (без мас!) вийшли переважно ті неґрамотні „дипльомати" та „місії", що компромітували Україну по всій Европі та виробили Українцям в світі славу блоферів і злодіїв. Головна „сила" сеї партії є з Придніпрянщини. Але плентаєся коло неї також кількох Галичан і Буковинців. Чому? — Деякі самі не знають чому — от з нерухавости та привички; другі, менше вартні, для посад по петлюрівських місіях. Коротко: се та „партія", що найбільш причинилась до загирення і скомпромітовання укр. державности в очах чужих і в очах укр. мас. В ґрунті річи се не „партія", а купка зарозумілих інтелігентів, що „ведуть політику" цілими днями і місяцями по каварнях, не бачучи ніколи на очи правдивого робітника.

А тепер до резолюцій сеї „партії" — чи там їх „закордонної групи" (страх! тримайте мене двох, бо одному нема що!).

Перша резолюція каже, що ся „партія" чи „група" **не вступить** до „Всеукраїнської Національної Ради" у Відни — але за то друга резолюція каже, що ся славетна „партія" **вступить** до петлюрівської „Ради Республіки" в Тарнові. Ясно і недвозначно: **укр. соціяльна демократія заявляєся за політикою Петлюри, а проти незавісимої політики „Всеукр. Національної Ради"**. Се й не новина. Годі вимагати від бика молока, а від сих, що створили, вели і ведуть ляхоманську політику, годі вимагати, щоби вони не похвалили сеї своєї політики.

Але подивімся, **чому** то вони не хочуть вступати до „Всеукр. Нац. Ради"? — Їх резолюція подає аж три причини сего: перше, що нібито в програмі „Всеукр. Нац. Ради" нема сказано, що цілию її є укр. република; друге, що навіть, якби була така ціль, то та Рада вибрана від партій поодиноких укр. країв а не від цілої України; а третє, що в сій Раді Галичане мають перевагу. Читаємо та очам не віримо! А однакже так стоїть чорне на білім.

Міжтим, ще друкарська фарба не засохла добре на тих числах укр. преси в Европі і Америці де були подані програм і склад „Всеукр. Нац. Ради". Як то всі читали і знають, в програмі сеї Ради стоїть виразно як бик написано, що **цілию її діяльности є згуртувати укр. партії для будови укр. республики.** Таж тому саме не вступила до сеї Ради укр. монархістична партія т. зв. хліборобів-демократів. Зрештою, чи засідалиби в тій „Раді" такі партії як републиканська, соціялістів-революціонерів, або соц. самостійників, якби її цілию не була република? — Ну! і пощо тут так безлично та безсоромно брехати? Чи „закордонна група укр. соц. демократії" думає, що український загал то вже такі тумани, що повірять так глупому крутарству?!

Так само брехня, що в сій „Всеукр. Нац. Раді" Галичане мають перевагу. Таж в газетах були числа! Порахуймо лише! В сій „Раді" засідає з Придніпрянців: 7 соц. федералістів, 7 соц. самостійників, 8 соц. революціонерів, 5 народників, 4 републиканці, 2 жінки і 1 безпартийний (войсковий) — разом 34 Придніпрянців. А натомісць з Галичан (і Буковинців) засідає: нац. демократів 8, радикалів 4, Буковинців 2 жінка 1, безпартийний (войсковий) 1 — разом 16 Галичан і Буковинців. Ба, що більше! В статуті сеї „Ради" ми читали, що там лишено ще кілька місць для укр. соц. демократів і для Кубанців. Якби вони також засіли в „Раді", тоді процент Галичан буде ще меньший, ніж є. — Але сі ще меньші числа не перешкаджають „закордонній групі соц. демократів" вивертати правду горі дном та зачинати нове цькованнє на Галичан. Чому? Бо **Галичане се головна запора ляхоманській політиці т. зв. соціялдемократів.** Видумуєся отже на Галичан вже третий рік всякі брехні, клевети, пускаєся в світ всякі інтриґи, граєся на провинціональний амбіції Придніпрянців, полохаючи їх „перевагою" Галичан і т. д. А все те на те, аби в каламутній воді панове Андрій Лівицький, Мартоси та Старосольські рибу ловили... в невід пану Пілсудському.

А вже найбільш лукавий, то є третий закид, що партії обсилали сю „Раду" не з цілої України, а по краям. „Ось тут й закопана собака" — як каже німецька пословиця. Бо коли „Рада" обсилана партіями по краям, **тоді і від Галичини входять окремі заступники до „Ради"** (а так само від Кубані!) А го власне коле в очі тих, хто продав Галичину Ляхам, та хто мабуть продає тепер Кубанщину Савінкову (гляди: допись М. Лозинського про братання між Петлюрівцями а Москалями з табору Керенського). Тому ті помагачі катів нещасної Галичини зробились у своїй резолюції такі „все-Українці"! Очевидно: під „всею Україну" вони розуміють Петлюрівський загумінок у... Тарнові, на Мазурщині.

Що так воно є, вказує їх друга резолюція, що вони вступлять у „Раду Республики" в Тарнові. Тут вже вони — укр. „революціонери", „соціялісти", „републиканці" — не мають жадних сумнівів! Що та „Рада" складаєся під польським обухом, що організують її люде, остаючі на польськім хлібі, що за тими людьми ніхто на Вкраїні ні в Галичині (крім Юдів — Яцкова і Твердохліба!) не стоїть, все те не є жадною перешкодою для „укр. соц. демокр. революційної партії". Вправді — вони „скромно" замічають, що лишеби було, якби та петлюрівська „Рада" не була в Польщи, **але не роблять з того ніякої квестії**, не ставлять сего цілком услівєм свого приступлення до неї. Ся їх „скромна увага" — се знов нікчемна перфідія: ото ніби вони хочуть бути „независтими"! Лякеї, що позують на „революціонерів" і „всеукраїнців", а в дійсности є передпоксовими козачками „товариша" Пілсудського (се також „соціяліст", що будує найобскурнійшу, шляхоцьку тюрму в Европі!).

Осьтаким крутарством, брехнею, перфідією і лукавством віє і з решти резолюцій сеї партії, що в великій час укр. революції виявила рівну дозу зарозумілости і претенсіональности, як нездарности і недостачі сумління. То, що вона каже про совітсько-московський наїзд на Вкраїну та всякі чужі окупації — се є правда. Але хто то все каже? — Ті самі бездітники, що вели на Вкраїну найгіршу та найшкідливійшу з „окупацій"... польську! Зрештою, чи не вони то були — укр. соц. демократи — що залицялися перед тим до Леніна і Троцького? А вкінци, коли ті панове так горячо протестують (в останній резолюції) проти всяких плянів чужої інтервенції на Вкраїні та бояться з того „монархічної чи реакційної авантури", то чому їх тягне до Тарнова? Чи Польща на дармо тримає там своїх укр. козачків — годі, коли решта Придніпрянців і Галичани гинуть у польських кріміналах?... Чи як обскурна Польща ще раз посуне на Вкраїну рабувати і насаджувати шляхту, то се не буде „реакційна авантура"? Се буде може „революція"? Чи се не є найглупійша монархія, коли один отаман, якому зачадило в голові, є всім і вся: президентом, вождом, законадавцем — чим лише хоче?

Ні! панове „революційні" соціяльні-демократи! Не здурите аптикаря! Вже люде спізнались на фарбованих лисицях! Досить ви вже наводились за ніс українську опінію в Европі і в Америці, надуживаючи доброї колись фірми „соціял-демократів", бовтаючись за великі кличі і шумні фрази, а в дійсности провадячи Україну в польську неволю. Шкода лише, що коло сеї до решти скомпромітованої партії плентаєся чомусь кількох людий, які справді є **людьми**, та які завалюють болотом сим робом своє добре імя. Винниченко, Левинський і другі — вже від довшого часу покинули ту загнену стайню. Наша думка, що хто є чесний чоловік, а не безсовісний крутар, повинен втяти поли від купки здеморалізованих до кочні польонофільських авантуристів. Треба нашим братам в Европі прочистити атмосферу у своїх партіях та демаскувати всіх крутіїв і політичних дурисвітів. А то блукає собі серед Українців „партія", а властиво кліка землепродавців та ляцьких послушників та ще й трескучі „революційні" резолюції пускає людям під ніс. Прямо купіть собі з правди, чести і людий! Нашій правді треба вже раз вирвати з корінем наше поле від такого зілля, що досить лиха накоїло українській справі.

Громадянин-парохіянин.

СІЯЧ.

(В. Александров).

„Се изыде сѣяй, да сѣетъ."
Мө. XI I, 3-9.

Ось вийшов, щоб сіяти, сіяч у поле і сіяв...
І вітер зерно йому всюди розвіяв:
Багато упало його край дороги
Та там і попало прохожим під ноги;
І хижая птиця з степів налітала.
Додолу спускалась і зерна клювала.
Немало зерна в камянистую землю лягло
І, доброго корня не давши, зійшло:
А сонце опівдні його припалило,
Гарячим промінням його присушило,
І бідне поживкло... Поживкло й завяло:
Землі під корінням було йому мало.
А де-які зерна то вітер вхопив і поніс
В бурян навісний, що й несіяний ріс:
І там би то їх мов гаразд положив,
Та зараз бурян їх зовсім заглушив.
Даремно там дощ пробігав полосою,
І зорі кропили там землю росою:
Ті зерна лежать, мов рости не пора...
Немає од них і не буде добра!
Которії-ж зерна та в добрую землю лягли,
То ті урожай шістьдесят або й сто принесли;
Так добра земля, як пора настає,
Не тільки що їсту — ще й прибиль дає;
І мов і сонце щадить і не сушить до-суха...
Всяк, маючи уха, щоб слухать, хай слуха!

ДОПИСІ

ВИКЛАД ПРО УКРАЇНУ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк, Н. Й.

Дня 10. с. м. відбувся в коллеґії (каледж) міста Ню Йорку виклад про Україну і взагалі про теперішні невідрадні відносини на українських землях. Виклади мав **о. Онуфрій Ковальський**, український католицький парох з Ню Гейвен, Конн., катрого на сей виклад спеціяльно запрошено. Виклад відбувся в однім з департаментів сеї інституції при 23-тій улиці і Лексинґтон евеню, ч. кімнати 101. Присутні, головно учителі з ріжних наукових заведень в Ню Йорку, а також і з самого університету, що зійшлися послухати про теперішнє положеннє України та змагання Українців до державної самостійности, вислухали викладу уважно. Вони мали нагоду почути про українську боротьбу за національне і політичне визволеннє може більше ніж колинебудь, бо о. О. Ковальський знаний з того, що говорить без обиняків, зясував українську боротьбу за независимість України, політичне та економічне положеннє України в світлі правди. Яко горожанин Злучених Держав він зазначив, що його болить, що президент Вилсон спричинив многого лиха українській державности своїм підпиранням шляхотської Польщі і російських царських партій.

Се вже вдруге о. О. Ковальський прилюдно, перед американськими студентами й учителями зясував українську справу і видвигнув її так як український народовець розумнє і серцем відчуває.

О. Т.

Бриджпорт, Конн.

Українці з Бриджпорт, Ферфілд, Савтпорт і Вестфорт, Конн., почали на тижнях організуватися в осібну українську грецько-католицьку парохію, при котрій буде і школа, і взагалі зорганізована діяльність свідомих Українців, яким рідна справа лежить на серці. Організатором нової парохії є о. Онуфрій Ковальський, парох з Ню Гейвен, Конн., під котрого юрисдикцію підпадає і Стемфорд, а донедавна ще і Мериден, де за його стараннєм поставлено церкву. Богослуження в Бриджпорт, Конн., відправляти-муться що неділі, поки що в американській католицькій церкві „Ст. Мері'с Чорч", при 550 Пенброк Сс., а в тій дільниці міста є найбільше число Українців. За помочию ревних і патріотичних Українців віднайдено вже понад сто українських родин, що зголосилися в члени парохії. Є тут, вправді, грецько-католицька церква, зложена виключно з угорських Русинів, зовсім помосковщених, але Українці Галичани не мали там жадного гораду. Томуто Галичани сьому човому ділу вельми раді.

Є тут Український Клюб Сі Чмовиків, який відіграв велику ролю захисту всіх здорово-думаючих Українців в Бриджпорт і околиці підчас страшної язви московсько-жидівської орієнтації, яка тут поширилась була в застрашаючих розмірах, топчучи і плюючи на все, що лише Українцеви патріотови. Теперішня язва устукає, і замотиличені Українці витягають свої ноги з московсько-жидівської ґрязюки та других Українців уже не пхають в безодню моральної гнилі і ренеґатства.

Можна надіятися, що так поважне число Українців зуміє, при добрім проводі зґорнутися в свідому, діяльну і патріотичну громаду та не останеться позаду прочих наших ідейних громад в Злучених Державах. Ми жити маєм не лиш для себе, але і для вищої цілі, для ідеї України. Маємо жити не тому, щоб тільки їсти, тому їсти, щоб жити, жити для українських і зселюдських ідеалів.

Громадянин-парохіянин.

НАВЕРНЕНИЙ ЖИД УКРАЇНСЬКИМ ПОПОМ.

Шікаґо, Іллиной.

Одна Українська т. зв. християнська незалежна громада в Шікаґо має нового молодого попа. Характеристичним є це, що він походить з жидівського роду. В молодім віці навернувся на християнство. Зразу принявся протестантську віру. Але з протестантизму не був вдоволений і в два роки після свойого навернення став римо-католиком. З часом однак не злюбив і римо-католицької церкви і приняв православє. Тепер під його проводом українська православна церква розвиваєся дуже гарно. Замітним є це, що ґаздівний священик що неділі збирає в своїй церкві жертви на ратунок голодним нашим братам під польською кормигою. Коли він прийшов до Шікаґо, вплинув він на це, що його парохія відірвалася від Москалів, через чорносотенне становище московського архієпископа в Америці до українського руху. Тепер сей священик робить заходи, щоби його громада причилася до української грекокатолицької церкви. В цій справі вже ведуться переговори.

НОВА УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА.

Недавно зорґанізувала ся в Шікаґо українська спілка, яка заложила т. зв. machine-shop. Фабрика починає розвиватися прегарно. Спілка має власний будинок; машинерію. В фабриці працює покищо пятьох Українців механіків. Організаторами цеї спілки були пп. Тарас і Музик.

СТУДЕНТСЬКИЙ КРУЖОК САМООБРАЗОВАННЯ.

Українські студенти в Шікаґо заснували кружок самообразовання. Кружок постарався о те, що всі українські книжки з публичної бібліотеки перенесено до льокалю кружка. Треба сподіватися, що тепер сі книжки не будуть лежати даром. Кружок влаштовує що місяця відчити з історії, літератури то що.

ДРУКАРНЯ „УКРАЇНИ" ЗЛІЦИТОВАНА.

Друкарню і уряджене друкарні часопису „Україна", що тут виходив продана на ліцитації. Друкарня перейшла в українські руки. Купили її пп. Яворський і брати Булки.

1921 VERSION.

Russia is red,
Germany's blue,
Austria's broke,
And so are you—
Likely.

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАННЯ.

Накладом книгарні „Свобода" появилася книжка, яка є новостю не лише в Америці але і в Галичині.

Се є збірка найкрасших українських народних веселих пісень.

Перше виданнє таких веселих народних пісень появилась була в Києві, але се було старою російською урядовою правописю. „Свобода" видала її поправно, українською правописю.

Збірка є добре дібрана і кождий Українець, котрий схоче веселих, дійсно українських і народних пісень, заспівати або бодай тільки читати, купить собі. Не все-ж тільки сумувати!

Книжка видана на доброму папері; середно великого формату і сторін 84. Збірка називається **„Весела Бандура"**. Ціна 50 центів.

Замовлення на „Веселу Бандуру" посилати на адресу:

"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

IV.

Що то є нація і національна справа?

Коли приглядаємося політичному життю ріжних народів, мусимо завважити, що дві справи грають в нім першорядну ролю: справа **національна** і справа **соціяльна.** Під національним питаннєм розуміється питаннє удержання і свобідного та успішного розвою нації (народности); під соціяльним питаннєм — клясові відносини серед людської суспільности.

Дехто противуставить ті дві справи, кажучи, що одна справа виключає другу і що одна є ворожа другій. Так роблять всякі реакціонери (назадники, зацофанці) та шовіністи, кажучи, що не повинно бути жадного соціяльного питання. Вони кажуть, що соціяльне питаннє видвигають злобні аґітатори, що є сівачами незгоди і роздору в нації. Але так само роблять всякі інтернаціоналісти та недоварені комуністи (як примірОм ті з „Укр. Щоденних Вістий"), коли знов кажуть, що не повинно бути жадного національного питання та що нібито національне питаннє се „видумка буржуазії", аби задурити і розєдинити пролетаріят. Але ні одні ні другі не мають рації. Правда — як звичайно буває — є по середині. Оба питання — і соціяльне і національне — справді істнують, мають свої природні і глибокі причини та язиком (т. є. запереченнєм) їх з лиця землі не змете. Соціяльне питаннє не є видумкою аґітаторів, а національне не є знов видумкою буржуазії, але **оба є природним витвором суспільного життя.** І неправда, щоби оба питання виключали себе та були собі противні. В здорових і зрілих суспільностях оба питання остають в згоді і не шкодять розвоєви народу. Лиш коли одна часть суспільности надуживає одного з тих питань для своїх вузьких цілий та до баламучення мало розвиненої суспільности — тоді може з того вийти шкода, як взагалі з усякого надужиття і баламучення людий.

Зачнім від національної справи. Перш усего, **що то є нація?** — Відповідь на се питаннє не легка, бо понаттє нації (народу) з віками і степенем культури зміняєсь. Після теперішнього стану сеї справи в світі **нацією (народом) є ті всі люде вкупі, що хочуть самостійно правити всіми своїми справами на своїй теріторії.** Громада, повіт, чи автономна провінція не є ще „нацією", бо вони хочуть мати автономію **лише в деяких** справах, а в инших, важнійших справах вони піддаються управі якогось більшого тіла — себто нації. Нація не мусить мати одної мови, ані одної віри, ані навіть бути з одної раси. Найліпшим доказом сего є Злучені Держави Америки. До американської нації належить богато ріжних мов, вір і рас. Всі вони горді на своє „американство", всі співають радо „Старспенглед баннер", та всі хочуть, аби Злучені Держави були славні, сильні і цвитучі. Як прийшла війна, всі без ріжниці віри, мови і раси пішли на війну, купували бонди, хотіли побіди для Америки. Те саме є в Европі. Примірóм Ірляндці в Ірляндії говорять переважно по англійськи, а тільки менша їх частина говорить старо-ірійською мовою; але вони всі одного, ірляндського духа. Швайцаре — одні говорять по німецьки, другі по французьки, ще инші по італійськи; але всі вони „Швайцаре" і жаден з них не скаже, що він Німець, Француз або Італіянець та всі вони як оден готові боронити своєї Швайцарії. А є знов Французи, що говорять по німецьки; се ті з деяких сторін Алзації і Лотаринґії, що хочуть належати не до Німеччини, але до Франції. А знов на т. зв. Горішнім Шлеску та в Східній Прусії показалось, що є околиці, де нарід говорить по польськи, але вважає себе Німцями і не хоче належати до Польщи, лиш до Німеччини. Таких примірів можна би навести чимало. Виходить, що не мова рішає про національність, але щось инше. А що саме? — Почутте народне, т. зв. дух народний, т. є. **переконаннє людий, що вони всім своїм серцем і інтересами належать до сеї а не тої ґрупи людий, до сеї а не тої нації!** Се почутте звеся національним почуттєм або патріотизмом.

Чому-ж ми звичайно розріжнюємо нації по мові (язиці)? — Тому, бо звичайно, з правила, кожна нація вживає якоїсь одної, окремої мови. Але не завсіди. Найліпшим доказом сего народи анґлійської мови. Є їх що найменше шість, а то: Анґлійці, Ірляндці, Канадійці, Американи, Капляндці (Савт-Африка), Австралійці і Новозеляндці. А знов Жиди на цілім світі є одною нацією, але вживають ріжних мов. (Дехто каже, що Жиди є лише окрема віра і раса, але не нація, бо не мають своєї землі, деби вони хотіли самі собою правити. Се невірно. Се якраз навпаки! Жиди за всі часи, від коли їх вигнано з Палестини, хотіли вернути і оснувати там свою державу. Се і сталось по остатній війні). Але позатим і з правила кожна нація має свою окрему мову. Мова се дуже важна річ, бо вона служить людям до порозуміння і тому є найважнійшим оруддєм культури. Без мови не було би поступу і культури та люде були би дикими зьвірами. Дехто, кому ще зелено в голові, каже, що не треба мов та що їх треба покасувати і завести одну мову на світі. Тоді — каже — не буде націй ані сварок національних. Хто так каже, є дитина.

По перше мови не дадуться покасувати, бо міліони і міліони людий не можуть наче на команду забути своєї мови, а навчитися инщої. Якже зачнеся їх примушувати до чужої мови, то результат з того лише такий, що їм тяжше приходить всяка фахова наука, що вони тратять на тім час і енерґію та зачинають ненавидіти накидувану їм мову, а починають боронити завзято свою матірну мову, в котрій їм усе лекше приходить і до котрої вони змалку звикли.

По друге мови все зміняються, хочби люде і як їх вирівнували. От возьмім Англичан а Американів. І одні і другі говорять по англійськи, але як ріжно! Се тому, бо вже більше як сто років живуть окремо і розвиваються окремо. А за яких 200 літ то оден другого не будуть розуміти. Такої штуки, щоби всі мови заступити одною, ніхто ніколи не докаже, бо люде з ріжних підсонь, рас і країв все будуть витворювати (несвідомо, мимохіть) окремі мови. От возьмім латинську мову. Вона давно вмерла і є лише в книгах. Тому не зміняєсь. Але її ніхто в щоденнім життю не вживає. А ті народи, що вживають її в костелах, вимовляють ті самі букви і слова латини так ріжно, що примірОм німецький католицький священик не розуміє латини Француза, а ті оба не розуміють теї самої латини Айриша. Таке саме мусіло би статися, якби яким немислимим чудом запанувала на світі нагло одна мова. Люде ріжних рас і підсонь мають ріжні горла, ями устні, мускули язикові і ріжний слух —і тому инакший звук має їх мова. Не згадуючи вже про се, що ріжні слова в ріжних краях раз „входять в моду" то знов виходять з ужитку і т. д. Хто мріє про одну мову на світі — є дитина або дивак.

Зрештою навіть, якби можливо було завести на всім світі одну мову, то се не скасує націй. Доказом сего хочби окремішність націй англійської мови. Бо хоч мова дуже важна річ для нації і кожна нація боронить свою мову і любить її, але — як вже сказано з початку — не мова, але **дух, почутте нації, є головна річ в нації.** Як дві нації одної мови **вважають** себе окремими, то на се нема ніякої ради і одна мова не помагає до їх зєднання.

(Дальше буде).

ВІДБУДОВА ЦЕРКОВ У ГАЛИЧИНІ.

(З львівського дневника „Український Вістник").

За 6 літ воєнної завірюхи знищено біла 300 церков. В одному Перемиському повіті є 24 села, яким знищено церкви до основ. Зваживши суспільно-національне значіння церкви, як одинокого — в богатьох випадках — дозволеного всякою владою осередку орґанізаційного, ми не станемо дивуватися, що народ усюди стремить перш усего до відбудови своєї церкви. Мотиви чисто релиґійні самопонятні для всякого, тому про них не згадуємо, тім більше, що задля тих же чи инших причин в чисто українських селах з кількома душами латинників виростають польські каплиці і косцюлки, з яких так щиро ширять клич: „то вшистко єдно, єден Буґ, єдна вяра"! Як би там не було, а свої церкви мусить народ відбудувати! Але з огляду на страшну в цифрах дорожнечу матеріялу, достави, майстерки і всякої роботи, належить подумати над питаннями відбудови цеї частини нашого національного життя. Будувати величні святині з каміня, цегли й цементу — сьогодня майже немислимо, коли проста сільська хата з двома світлицями, пекарнею і коморою може коштувати до 300.000 мп.! На таку будівлю нині може позволити собі в нас нафтяр і рафінер, якому плинна нафта заплатить всякий кошт. Будувати може й держава, якій все одно: чи видати 100.000 чи один міліон, бо вона має багато міліярдовий буджет, Не те наші дрібні сільські громади. Вони збирають гроші на будову, та заки вспіють зібрати половину кошту, обчисленого перед півроком, за зібране не дістануть вже й третини потрібного матеріялу, не то що майстерки і достави. Тай матеріял вже гірший появився на ринку, бо кращий за дешевші гроші вспіли инші розхопити. Одним словом: зібраний ґріш постійно тратить свою первісну недавню вартість, а матеріялу будівельного з дня на день меншає, а не прибуває на ринку, тож він не таніє, тільки дорожіє. Одинока рада: зібраний ґріш належить постійно міняти за потрібний матеріял.

Одначе кождий знає, що викапками не буде танше навіть в тані часи, але дорожче. Належить глядати заради в свого рода кооперації, будівляному співділанню. Статись це може через стоваришення, що малоби за завдання відбудову церковну й публичну. Таке стоваришення чуртка українських інженірів-архитектів і промисловців завязалося у Львові під назвою „Тктон" себто тесля. Архитектурний провід стоваришення належить до архитекта А. Лушпинського, звісного в нас знавця і любителя нашої церковної будівлі, якій він присвятив від давна чимало уваги і праці, що найкраще засвідчив він у виданім Національним Музеєм альбомі деревляних церков Галицької України XVI—XVIII вв. Очевидно, що архитект А. Лушпинський не зіпсує ані нашого національного почування будівельного, ані загальної краси нашого села, тільки навпаки постарається вдержати вигляд повоєнних церков на належній висоті нашого стилю. Вираз цему дав він впрочім в десятках церков, що вийшли з його плянів і рисунків.

Крім сего мистецько-стилевого напрямку нового стоваришення, від нього можна сподіватися ще деяких вигід. Власне стоваришення дасть роботу своїм-же українським архитектам і майстрам. Одних і других у нас чимало, особливо майстрів. Найкращим теслею є наш Гуцул і підгірський Бойко. Вони то по замислам стоваришення мали би виготовляти близько тартаків замовлені церкви і готовий матеріял після достави на місце в даному селі в дуже недовгому часі монтувати. Говорити про значно дешевшу конструкцію, що заощаджує чимало лишнього матеріялу, та естетичний вигляд так збудованої церковці — тут зайве, як про самозрозумілу річ. Памятати тільки належить, що матеріял з першої руки, оброблений власними силами і власним капіталом — це вже великий крок вперед в нашому повоєнному життю. В рішенню ж важного питання про відбудову нашого знищеного краю — власними силами, яких в нас ніхто не зможе здусити, хочби як бажав сего, коли ми постановимо не датися, отся форма самопомочі в будові нових церков може статися зародком великої всю країну обіймаючої національно-суспільної праці.

11. січня, 1921.

І. Свенціцкий.

Маріян Колодій.

В ХВИЛІ СМЕРТИ.

(В шесту річницю смерти Михайла Павлика).

Не діждуся я весни,
На життя паде заслона —
Мамо Земле пригорни
І мене до свого лона...

Смерть для мене не страшна
Не страшний теж ворог мій —
Всю їдь смерти пю до дна
З чаші горя в хвилі сій.

Смерть лиш на життю печать,
А життя тріюмф над смертю;
Хоч і мушу вже вмирать,
Чую пільгу в своїм серцю.

Бо вже ясна нам, брати,
Лиш одна велика ціль:
З чистим серцем в бій іти,
Хоч всіх нас давив би біль.

Йду й я з вами — — та гляньте!
Тіло вже іти не в силі —
Але дух мій! Ним кріпіть
Всіх борців в горячі хвилі.

Знайте: вас лишаю тут
На вулькані, що горить
Весь в нутрі — і щонебудь
Його вибух прискорить.

Бачу ляву, дим, огні,
Підземелля стогне — чую — —
Лиха се борці грізні,
Ви не бійтесь — всі за зброю!

У вулькану цього стіп,
На вершку й цілій горі
Бій буде в сю мить — — а гріб
Мій в вульканові нутрі.

Я згорю, бо я горів
Весь свій вік лиш боротьбою,
Так умру — та вас привів
На життя і смерть — до бою.

Сміло і відважно йдіть
В люті хвилі боротьби,
Кровю кожний крок значіть — —
Вже не довго ви раби!

А хоч згине много звас
Серед струй в огненній ляві,
Хоч зневіра вас нераз
Зломить і хоч сі лукаві

Вороги пси не слабі
З янічарами грізні
Вас придавлять в боротьбі — —
Ви ще будете сильні!!

ПРО КОЛОМБІЯ РЕКОРДИ.

Одного вечера до хати прийшло много гостей. Всі бавились весело і, покурюючи, прислухувались українським рекордам виробу Коломбії, граних на Коломбія Графонолі. При кінци господар дому заграв якусь иншу плиту, і з цеї пригоди вивязалась цікава розмова між одним приятелем і господарем дому.

Павло питав господаря дому, чому та остання плита так немило звучала. Господар дому зчудувався сим виславом, звертаючи приятелеви увагу на факт, що плита є імпортована і він заплатив за неї 2 доляри.

Але Павло не хотів відкликати своєї опинії. Противно, він попросив господаря, щоб пійшов з ним на хвильку до склепу і послухав тусаму пісню на плиті, виробу Коломбії. Господар послухав свого приятеля.

Вислухавши плиту Коломбії, він переконався, що вона далеко таньша і ліпша, чим імпортована. Плита була зазначена так: E 4264. Пісню на сій плиті співає Михайло Зазуляк. Павло порадив свому приятелеви вислухати плиту E 1310, яку співає Мироненко, при акомпаніяменті Коломбія орхестри.

Приятель послухав Павла, і дуже вподобав собі плити. А коли до того довідався, що плити коштують лиш по доляру, сказав, що від того часу перестане купувати імпортовані рекорди, а уживати буде лиш рекорди Коломбії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА.— СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“, 83 ГРАНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС“ ПРО ГАРДИНҐА.

Сподівається, що він і його державний секретар Гюз підіпруть Лігу Народів.

ЛОНДОН, 26. лютого. — Недільне виданнє лондонського „Таймса“ пише так у вступній статті:

„Вступленнє Гардинґа до Білого Дому буде рівночасно знаком вступлення Злучених Держав до Ліґи Народів.

„Хотяй президент Вилсон увійшов був в двері Ліґи Народів, але американський нарід з домашніх причин відмовився іти за ним.

„Але нововибраний президент признав, що його край не може довше оставати у величному відокремленню. Він публично заявив, що доля Злучених Держав є нерозлучно звязана з долею цілого людського роду. Він вибрав своїм головним дорадником, своїм державним секретарем, Чарлса Е. Гюза. Се іменованнє віщує добро на будуче. Мир, ще більше ніж війна, навчив нас, що жадна нація не може вистарчити сама для себе.

„Уступаючий президент мрів про Ліґу Народів, якої він не вмів перевести в дійсність.

„Тепер же його наслідник має довершити сього діла.

„Потреба дійсности показує щодня щораз більше очевиднюю і світ може привитати в новому американському президенті державного мужа, котрий не буде усуватись від одвічальности“.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих поклинів).

AKRON, OHIO.

Товариство Співацьке „Боян“ при церкві Сош. св. Духа в Акрон, О. відограє представленнє в 3-ох діях **НА ВІДПУСТ ДО КІЄВА“, в неділю, 6-го марта 1921 р.** в гали церковній Abel, корнер Washington St. Початок точно о годині 6.30 вечер. Режісер Гр. Мончак. Дохід на спорядженнє галі церковної. Вступ: мущини 35 центів, женщини 25 цнт., діти 10 цнт.

Дорогі Родимці! Прибудьте як один. Ся штука буде відограна пораз перший в нашій околици. Дуже зацікавить Вас, розвеселить і розсміє до нехочу по Вашій тяжкій щоденній праці і не забудете її на довший час. Тож дружно як один. За вдоволенне ручить — КОМІТЕТ 49-50

McADOO, PA.

Тов. Український Клюб відограє представленнє **ІЦКО СВАТ,** комедія в одній дії і **КОНЦЕРТ, в неділю, дня 13, марця 1921 р.** в Палес Театрі, точно о годині 7-ій вечером. Вступ: 75, 50 і 25 цнт. Дохід цілий на церков. Всіх Українців запрошується з Мекаду, Па. і околиці. Режісер і дірігент хорів п. Н. Кучер. 50-1

ЗА КОМІТЕТ УКР. КЛЮБУ:
Петро Пухир, секр.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **тов. „Теребовельська Поміч“,** тов. „Русько-Український Народний Театр“ відограє театральне представленнє **СТАРИЙ ЗАКАЛ,** драму в 3-ох діях зі співами і танцями, В. Карповича **в неділю, 6. марта 1921** в Українськім Народнім Домі, 217-19 E. 6th St., New York, N. Y. Дірігент хору І. Садко. Режісер В. Карпович. Початок о годині 6-ій вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 цнт. **По представленню баль.** 50-51

Вп. Українці і Українки! Просимо щиро всіх прийти на се представленнє а певно будете вдоволені.

КОМІТЕТ.

MANVILLE, R. I.

Заходом **Укр. Рат. Комітету** відограється представленнє **„БОНДАРІВНА“, в суботу, дня 5. марця 1921 року** в місцевім Українськім Народнім Домі в Манвіл, Р. Ай. Початок представлення о годині 7.30 вечер. 50

Запрошуємо так місцевих як і доколичних Родимців до численної участи. Дохід призначений на Фонд голодуючих в Галичині. — КОМІТЕТ.

BRESLAU, PA.

Заходом **Кружка Аматорського** ладжуєтьсея **в суботу, 5. марця 1921 р.** джується **в суботу, 5. марця 1921 р.** медія в 3-ох діях, в гали Balayszis, під ч. 105 Nanticoke St., на котре проситься прибути всіх Українців з сусідних плейзів, як з Вілксбері, Нантікок і Гановер. Чистий дохід з представлення іде на будову школи в Бреслав, Па. Вступ 50 цнт., для дітий 20 ц. Початок о годині 7-ій вечером.

В неділю, 6. марта, відограється те саме представленнє **БАБСЬКИЙ БУНТ в Плимонт, Па.,** в гали церковній на Торнер стріт. О численну участь проситься. Режісер і дякоучитель п. П. Мартинюк. Початок о годині 7. вечер. 50 КОМІТЕТ.

YONKERS, N. Y.

Заходом Укр. Співацького Товариства в Йонкерс, Н. Й., відограється два представлення **„МАНҐРУЛА“ і „СВІДКИ“ в суботу, дня 5. марця** на Prospect Hall, 49 Buena Vista Ave. Початок точно о годині 6-ій вечером. Режісер М. Фатюк. По представленню **баль до півночи.** 50,52

Проситься всіх Українців і Українок з Йонкерс і околиці о численну участь. — КОМІТЕТ.

JERSEY CITY, N. J.

Заходом **Тов. Українська Січ,** відділ 170 У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., відограється пораз перший гарне представленнє **УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ** драма з сільського життя, в 5-ох діях **в неділю, дня 6. марта 1921 р.** в гали церковній на розі Суссекс і Ґрін ул., Джерзи Сіти, Н. Дж. Початок точно о годині 7-ій вечером. Вступ: 75 і 50 ц.; для дітей 15 цнт. Дітей без родичів не пускається. — КОМІТЕТ. 50і52

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ
217-19 E. 6th Street, New York.

В СУБОТУ, 5. МАРТА 1921 Р.

Т-ВО „Р.-У. Н. ТЕАТР“
відограє штуку п. н.

НАЗАР СТОДОЛЯ

драматичні малюнки на 3 дії з козацького життя зі співами і танцями.

Твір Тараса Г. Шевченка.

Для сеї штуки Т-во „Р.-У. Н. Театр“ має історичні козацькі костюми і декорації. 50-2

Режісер **В. Карпович.**
Хормейстер **І. Садко.**
Пом. завідателя **Я. Колявський.**

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ.
Початок о годині 7.30 вечер.
ВСТУП 75 ЦНТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.—

ДЯКОУЧИТЕЛЬ шукає посади при Українській Гр.-Кат. церкві. Учить хор, школу, представлення взірцево. Інтеліґентний, доброго характеру і лагідної вдачі. Зголошення слати: „TEACHER“, c/o SVOBODA, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 48-51

ПОТРЕБА АҐЕНТІВ до розпродування загально розголошеного „ВОВ“ солодженних напитків. Великий заробок. Голосіться або пишіть: GLENWOOD PHARMACY, Frank Meszaros, 5451 (E.) Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 33псп

СПРОДАМ ЛОТУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., довжини 100 стіп а ширини 25 стіп. Лота є виплачена і продається за готівку. Ціна $500. Хто хоче її купити, нехай зголоситься до властителя на адресу: MICHAEL LUCIW, Export, Pa. 49-50

ХТО ПРИШЛЕ 20 докладних адресів своїх товаришів або знайомих, той одержить Календар Укр. Мистецької Накладні з Відня, або серію карток з боїв Укр. Січових Стрільців. Проситься слати до: 34-51

ALL SLAV AGENCY,
204 West 27th St., New York City.

Closely bound